No. 66. 1842.

VLISSINGSCHE COURANT.

Vrijdag 3 Junij.

De uitgave dezer Courant geschiedt geregeld driemaal per week. De prijs van het abonnement is voor drie maanden f 2,25, en franco per post f 2,50. Men abonneert zich bij alle Boekhandelaren en Postdirecteuren in het Rijk.

INGEZONDEN STUKKEN.

BOEKBESCHOUWING.

DE STAATSDIENST, *uit een regtskundig oogpunt beschouwd, met een aanhangsel betreffende de Pensioenen van burgerlyke Ambtenaren in Nederland.* (Naar het Hoogduitsch.) *'s Gravenhage, ter boekdrukkery van* J. ROERING, 1842.

Toen wij, in No. 57 van dit blad, van 13 Mei ll. een artikel deden opnemen ten betooge, dat indien het benoemen van staats-ambtenaren eene daad van zuiver *administratieve* magt is, daarentegen het *ontzetten*, ten gevolge van pligtverzuim, wangedrag, merkelijke achteloosheid enz. zonder pensioen of wachtgeld, en zonder vermelding dat het ontslag eervol is, eene daad van *administratieve regtsmagt is*, hadden wij niet gedacht, zoo spoedig aanleiding te zullen vinden, om nog eens op dit onze stelling terug te komen.

De boven vermelde brochure geeft ons die; en dit werkje verdient vooral in de tegenwoordige dagen, naar ons inzien wel eenige aandacht, daar het ruime stof bevat ter onderzoek en overweging.

Onderscheidene stellingen komen er nogtans in voor, waarmede wij ons alles behalven kunnen vereenigen, en wij beginnen met daarvoor onze redenen op te geven.

Hoogst willekeurig achten wij de splitsing der *staatsdiensten* in twee cathegorien, (*operae illiberales* en *operae liberales*) welke cathegorien hier omschreven worden, als volgt:

"1°. *Diensten*, welke ten gevolge der algemeene verpligtingen, door alle onderdanen gelijkelijk *moeten* verrigt worden en welke dan ook iedereen kan verrigten; en

2°. diensten, *die eene voorafgaande byzondere vorming en opleiding vereischen, en welke slechts kunnen verwacht worden van personen, die zich bevorens de daartoe noodige kennis hebben eigen gemaakt.*

Die de *eerste* soort van diensten bewijzen, wil men niet als staatsdienaren beschouwd hebben; maar alleen die de laatste bewijzen.

Die de genoemde *eerste* soort van diensten doen, (zie blad. 6) wil men ook geene aanspraak geven «op *wederdienst*, *betaling* of *belooning*;" en daaronder toch behooren (zie blad. 63) DE SOLDATEN; «die, hoezeer dienstdoende voor den staat, (zegt men,) toch geene staatsdienaars zijn."

De schutterijen, in tijd van oorlog, moeten dus hiermede ook worden gelijk gesteld.

Een krijgsman, een verdediger van den staat, (zoo men op bladz. 63 zegt) diensten verrigtende behoorende tot de *operae illiberales*, en dáárom geene aanspraak kunnende maken op wederdienst, betaling of belooning, vermits deze diensten, *alleen* in de zoodanige kunnen bestaan, welke den onderdaan niet beletten zich en de zijnen te voeden en zijn arbeid en tijd aan zijn eigen onderhoud en welvaart te besteden .... (bladz. 6.) Wie ziet hierin niet de meest mogelijke onnaauwkeurige omschrijving, lijnregt in strijd met de waarheid?"

In een land als het onze, waar men te allen tijde zorgen moet, eene toereikende zee- en landmagt te onderhouden, bestaande uit *vrywilligers*, (1) dáár de verdediging des vaderlands te rangschikken onder de *operae illiberales*, daar men aan andere staatsdiensten den naam geeft van *operae liberales*, is ten hoogste willekeurig. Te beweren dat zelfs de gedwongene verdedigers, omdat zij slechts verrigten *operae illeberales*, geene aanspraak hebben op wederdienst, betaling of belooning, (zoo als op bladz. 6. dezer brochure te lezen staat,) wie zal dit niet onregtvaardig vinden, overal, waar zoodanige belooning *kan* gegeven worden; — evenzeer als de stelling ongegrond is, dat zij, die zich met deze diensten bezig houden, slechts de zoodanige *kunnen* zijn «welke niet belet worden zich en de hunnen te voeden en hunnen arbeid en tijd aan hun eigen onderhoud en welvaart te besteden?" Kan een gedwongen soldaat, of een schutter, in tijd van oorlog, — zich en de zijnen voeden en onderhouden.

Zoo neen, dan is de omschrijving onnaauwkeurig, en de stelling hoogst willekeurig. (2)

(1) *Art.* 202 *der grondwet.*

(2) PUFFENDORF (*Liv. VIII chap. II*) *schreef reeds*: «Il est même JUSTE, *lorsque l'état est assez riche pour cela, de donner quelques salaire ou quelque recompense à ceux qui s'exposer aux fatigue et aux dangers de la guerre: car*, outre que les fonctions militaires les empêchent de vaquer a leurs affaires domestiques, ils contribuent plus, à proportion, au bien de l'état, que les autres qui demeurent paisiblement chez eux."

Wij voor ons kennen eene veel grootere uitgestrektheid toe aan het veld der *operae illiberales*, dan de schrijver doet.

Het vaderland, de staat, zeggen wij, heeft een heilig, maatschappelijk regt op ieders krachten en bekwaamheden, *hoe groot of gering die zyn*; — wanneer het vaderland ze werkelijk behoeft.

Wanneer de krijgskundige en heldhaftige CINCINNATUS, van achter den ploeg geroepen wordende, om als veldheer het vaderland te redden aan die roeping gehoor gaf, vervulde hij, in ons oog, niet meer dan zijnen eersten en heiligsten pligt als staatsburger.

Had hij geweigerd, op eene andere wijze te dienen dan als gemeen soldaat, omdat men daartoe *allen* roepen kon en hij zich tot *niet meer* verpligt achtte dan deze, hij ware in ons oog strafbaar geweest niet maar voor de zedelijke, maar ook voor de regtbank van den staat.

Gelijk de opperste regter van ieder eischen zal, dat hij met AL de hem geschonkene krachten en bekwaamheden het geluk der wereld; het heil der menschheid heeft helpen bevorderen, en niet maar zooveel als *iedereen kon* en *deed*; zoo mag ook de maatschappij van elk lid derzelve, bij daaraan bestaande behoefte, diensten vorderen, geëvenredigd aan ieders krachten en bekwaamheden; want het zijn immers deze, welke hij aan den boezem der maatschappij, die hem in haar midden zag geboren worden, die hem vergunde zich dáár te ontwikkelen en te volmaken, die in hem juist om zijne meerdere voortreffelijkheid *zooveel meer* beschermde dan in velen zijner medeburgers, — ontleende?

ELKE dienst dus, jegens het vaderland jegens den staat, *wanneer deze die behoeven en inroepen*, behoort, naar onze beschouwing, tot de *operae illiberales*, niet maar alleen volgens het natuur maar ook volgens het maatschappelijk of burgerlijke regt.

Die te weigeren is strafbaar; en eene staatswet, welke er straf op bepaalde, ware in ons oog billijk en regtvaardig. (3)

Gaat men van dit, niet maar alleen zedelijke, maar ook uit het oogpunt van het algemeene staatsbelang volkomen billijke en wettige beginsel uit, dan verkrijgt men geene *fractien*; dan heeft ieder, die den staat dient, voor zoover deze betalen kan, aanspraak op belooning, naar gelang van het gewigt der diensten, welke hij denzelven bewijst; en dan ook komt men tot de eenvoudige maar juiste conclusie: *ieder, die daartoe geroepen, den staat dient, is een staatsdienaar.* Men heeft dan tot geene willekeurige uitsluitingen de toevlugt te nemen om zijn stelsel te verdedigen. De zaak is dan voor iedereen helder en begrijpelijk.

Om die reden dan ook is, in ons oog, de stelling volstrekt valsch, dat eene benoeming tot, en het aannemen van eene betrekking EEN CONTRACT, is tusschen den benoemde en den staat, bij hetwelk de laatste zoowel als de eerste gebonden is.

De roepstem van den staat, bij behoefte aan uwe diensten, is door u als een hoog *bevel* te beschouwen, waaraan gij als staatburger *verpligt* zijt, gehoor te verleenen.

Het toekennen eener belooning aan uwe diensten geëvenredigd, is een uitvloeisel van het gevoel van billijkheid van den staat en ook der noodzakelijkheid, om u in staat te stellen, de gevorderde diensten te bewijzen, gelijk men den krijgsman niet zonder wapenen, ammunitie en voeding in het veld zendt.

Dat er een verkeerd of kwaad gebruik van dit regt, door hen die de staatsmagt in handen hebben, *kan* worden gemaakt; dat het daarom noodig kan zijn, dat *de wetten* de wijze van uitoefening van dat regt regelen en bepalen; dat, wanneer men meent, zonder noodzaak of behoefte tot staatsdiensten geroepen te worden, en daardoor in zijn bijzonder belangen, zonder voordeel voor den staat, te worden gekrenkt, men dit vermag aan te toonen, en op grond daarvan *verlangen*; van de gevorderde dienst ontheven te worden, is alles waar en juist; doch vernietigd geenszins het onschendbare regt van de souvereine magt, om, des benoodigd, over AL uwe krachten en bekwaamheden, des noods over uw leven, voor zijn behoud en welzijn te beschikken.

(3) *Waar het belang van den staat niet maar alleen* gewone diensten, *waartoe eenige byzondere bekwaamheid gevorderd wordt, nadrukkelyk vereischt, maar zelfs dáár, waar voor dat belang opoffering* van het leven *noodig zoude zyn, is de souvereine magt bevoegd*, die *opoffering te vorderen. (Zie* PUFFERDORF *ter a. p.)*

Kan nu de staat evenzeer en moet hy byna zekerder te gronde gaan, by gebrek aan de diensten der bekwamen in den lande, dan by gebrek der magt, om by oorlog de opoffering van het leven, zoo noodig, te kunnen vorderen, (gebrek waarin, zoo het bestond, door de zucht tot zelfbehoud, naar vryheid en' onafhankelykheid der burgers—zelven vrywillig zou worden voorzien,) — dan schynt tegen de stelling, dat de souvereine magt, in gewone tyden, de diensten, (dat is zooveel minder dan het leven) der bekwameren mag vorderen, om den staat te behouden, niets met grond te kunnen worden aangevoerd, en vooral wanneer die diensten nog naar billykheid worden beloond.

Wie *zulk* een regt niet wilde erkennen zou in ons oog niet behooren tot den kring eener beschaafde maatschappij; hij zou onder wilde horden op zijne plaats zijn; en ook dáár nog welligt zich aan een soortgelijk regt, in onderscheidene gevallen, moeten onderwerpen.

Dat het in vele staten in onbruik is geraakt van dat regt een dadelijk en rigoureux *gebruik te maken*, moet eigenlijk dááraan worden toegeschreven, dat de voortgang der beschaving zoovele bekwamen in verschillende vakken heeft doen te voorschijn komen, dat waar één weigerde, honderden gereed en in staat waren, de open zijnde functien te vervullen. De staat kon dan vergeven, kon dispenseren, zonder schade voor het algemeen; en dat hij dit deed, was wijs; want straffen zonder noodzaak zal zelfs de onbeperkste magt niet.

Maar, ongeacht dit alles, beschouwen wij *het regt* als bestaande en de aanneming van betrekkingen door hen, welke door de souvereine magt, in het belang van den staat, er toe geroepen worden, onverschillig of tot die diensten meerdere of mindere geschiktheid gevonden worden, geenszins als behoorende tot de *operae liberales*; zoodat hij, die aannam, op gelijke lijn zou komen geplaatst te worden als de souvereine magt zelve, en het karakter van eenen vrijen contractant zou kunnen erlangen.

Hij die, waar het staatsbelang roept, zijn *leven* voor het vaderland moet veil hebben, zal, waar datzelfde belang roept, zijne *kundigheden* ten behoeve van hetzelve mogen weigeren? Men stelle maar eens, dat iedereen van die vrijheid gebruik maakte, en zie dan, waar het met den staat henen zou. En waar een beginsel, algemeen toegepast, tot den ondergang van den staat zou moeten leiden, daar kan hetzelve met geene mogelijkheid deugdelijk of aannemelijk zijn. (4)

En de burgerlijke vrijheid loopt, bij de toepassing van het tegenovergestelde, door ons verdedigde beginsel, geen het minste gevaar, omdat de wetten eene regtvaardige en billijke toepassing kunnen verzekeren; en door slaven te zijn van goede wetten genieten de burgers den hoogst mogelijken trap van vrijheid.

Is dan het dienen van den staat, met al de krachten en vermogens, welke men bezit, wanneer men daartoe door de souvereine magt geroepen wordt, een heilige pligt van den staatsburger, dan staat het dezen niet vrij, voorwaarden te bepalen op de vervulling van dien pligt.

Aan de billijkheid van den souverein is het door het gansche maatschappelijke ligchaam toevertrouwd, zoo de middelen daartoe voorhanden zijn, diensten ten behoeve van het algemeen te beloonen; maar daarbij mag de souverein dan ook veilig *met die middelen te rade gaan.* (5)

(*Het vervolg hierna.*)

(4) *Men zie daarentegen wat* PUFFENDORF *weder zegt in liv. VII chap. VIII van zyn werk Le droit de la nature et des gens*: «Car la nature et le but du gouvernement civil emporte necessairement une obligation indispensable de ne pas resister à celui entre les mains de qui on a deposé l'autorité soveraine, c'est a dire de lui obeir exactement ce qu'il ordonne, et s'abstenant avec soin de ce qu'il défend."

(5) *Vergelyk de eerste aanhaling uit* PUFFENDORF *over de bezoldiging der krygslieden.*

NIEUWSTIJDINGEN.

ENGELAND.

LONDEN, den 28. Mei. Als een bewijs hoe hard de negerslaven soms in Brazilie behandeld worden, vermelden onze papieren een geval, waarvan zij het verhaal uit die van Rio overnemen, en bij hetwelk, nog kort geleden, te Barna de Tejuca, slechts vijf mijlen van die hoofdstad, de politie in zeker huis de lijken van vijf negers ontdekt heeft, die dood gegeeseld waren.

— Te Ashover, een fraai dorp niet ver van Chesterfield, is laatstleden Maandag een treurig geval gebeurd. Zeker Heer *Richard Eaton*, een gegoed man van omtrent zestig jaren, vermoedende dat er een dolle hond gezien was, wil zijn geweer laden om hem te gaan vervolgen. Ongelukkiglijk schijnt hij zulks met zoo veel overhaasting gedaan te hebben, dat het schot, onvoorziens losgaande, zijnen zoon, een' bloeijende jongeling van tusschen de zestien en achtien jaren, doodelijk in de borst trof. De wanhopige vader grijpt hierop een pistool, vliegt naar den tuin en schiet zich door het hoofd.

— Op den spoorweg van Bristol naar Exeter is dezer dagen het tot dus verre voorbeeldelooze schouwspel bijgewoond, eener locomotieve op hol, volmaakt op de zelfden wijze doorslaande als een kolderig of schuw geworden paard voor een rijtuig. De morgentrein van deze spoorwegdienst was aan den Hallonstation aangekomen, en de waggontrein van de locomotieve los gemaakt, om aan deze laatstgemelde

onmiddellijk een' pakwagen aan te hechten. Vóór dit nog geschied was, verwijderden zich onbedachtelijk voor een oogenblik de conducteur en de overige machinisten, zonder de voorbehoedmaatregel tegen een dergelijk geval te nemen. Daar begon op eens, ten gevolge eener onvoorziene omstandigheid, de stoom uit te stoomen, en met dondergeklater, vloog de, van hare voerlieden, maar gelukkig ook van haren trein bevrijde, locomotieve voort. Alles langs de geheele linie stond verbaasd en ontzet op het zien eener locomotive, die, zonder opzigt toomeloos in dolle vaart daarhenen jaagde. Eene mijl voorbij Bridgewater ging gelukkig de stoom uit, de hollende machine bleef staan.

FRANKRIJK.

— Een dagblad van Reims meldt, dat in den nacht van 25 op 26 dezer een aanzienlijke brand te Notre-Dame-de-Liesse is uitgebarsten. De vlammen breidden zich in den ochtend van den 26 nog uit, en hadden toen ongeveer vijf en twintig gebouwen in de asch gelegd. Een man, zegt men, die in zijn kelder bezig was om eenig huisraad te redden, is door den rook gestikt.

BELGIE.

BRUSSEL, den 30. Mei. Bij het onweder van den 24. dezer, is de bliksem in den den toren van Veerle, kanton Westerloo, geslagen, en heeft denzelven grootendeels vernield.

— Te Antwerpen zijn 300 Duitsche uitgewekenen aangekomen, welke zich met het Amerikaansch schip Harvest naar N. Amerika zullen begeven. Een tweede N. Amerikaansch schip de Navigater wachtte op nog meerdere Duitsche uitgewekenen.

NEDERLANDEN.

APELDOORN, den 30. Mei. Op gisteren avond, ruim 8 ure, is Z. M. de Graaf *van Nassau*, vergezeld van Hoogsd. gemalin, in goeden welstand op het Loo aangekomen. De langs den weg verspreide volksmenigte gaf de duidelijkste blijken van genoegen, over het wederzien van den vorst, aan wien deze gemeente in het bijzonder zoo groote verpligtingen heeft.

ROTTERDAM, den 30. Mei. Naar men verneemt heeft er gisteren namiddag een verschrikkelijk ongeluk op de Maas, in de nabijheid van Schiedam, plaats gehad. Eene boot, waarin zich een vader met 3 zijner kinderen bevond welke voornemens waren afscheid van goede bekenden te nemen die zich op een voor stroom liggend schip bevonden, treft het onheil, op het oogenblik, dat eene stoomboot voorbij komt, waarschijnlijk door de sterke deining van het water, om te slaan, hetgeen het noodlottig gevolg gehad heeft, dat de vader ter naauwernood is kunnen gered worden, doch de drie kinderen eene prooi der golven zijn geworden.

VLISSINGEN, den 2 Junij. Particuliere brieven van Java melden het overlijden aan boord van Zr. Ms. fregat *Bellona*, van den schout-bij-nacht *Geesteranus*, door wiens dood de staat een kundig en dapper zeeofficier verliest. Gemeld fregat had van andere bodems versterking in manschappen ontvangen, ten einde te kunnen repatrieren.

— Gisteren morgen, bijna 8 ure, is van deze reede naar zee gezeild, Zr. Ms. fregat *de Ryn*, kommandant Z. K. H. Prins *Hendrik* der Nederlanden, bestemd naar Rusland; alwaar Z. K. H. de feesten zal bijwonen, die aldaar, ter gelegenheid van de viering der 25jarige echtvereeniging van HH. MM. den Keizer en de Keizerin van Rusland, zullen worden gehouden.

Het vertrek had plaats onder het wisselen van salutschoten zoo van het schip als van de batterijen, en onder het spelen van het heerlijk muzijk van gemelden bodem. Men verneemt dat dit fregat, na volbragten togt, weder herwaarts zal terug komen.

— Van den Helder schrijft men van den 28. Mei: «Heden namiddag omstreeks 3 ure, arriveerde alhier Z. M. oorlogs korvet *Juno*, kommandant de kap. luit. ter zee *Klein*, aan boord hebbende Z. Exc. den Schout-bij-nacht *J. C. Ryck*, gewezen Gouverneur-Generaal van West-Indië, met deszelfs familie. Aan boord was alles wel; gemeld oorlogschip is door het vuur van de batterij *Kaaphoofd* en dat van Z. M. fregat *de Sambre* verwelkomd, op welke beide saluten de korvet heeft geantwoord. Zijne Exc. de Schout bij nacht *Ryck* zal Maandag naar 's Gravenhage vertrekken."

— Bij besluit van den 26sten Mei n°. 217, heeft Z. M. benoemd: tot arrondissements ijker der maten en gewigten, en tevens tot ijker van het vaatwerk in het 3de district der provincie Zeeland, met last om zich te Goes te vestigen, *P. S. Schrieder*, landmeter te Tholen; tot arrondissements-ijker der maten en gewigten en tevens tot ijker van het vaatwerk in het 4de district der genoemde provincie, met last om zich te Oostburg te vestigen, *G. O. Stein van Callenfels*, te Oostburg.

Beschouwing, der Beschouwing van het Herderlijk Schrijven van den WelEerwaarden Heere H. J. Herzveld, Opperrabijn te Zwolle. (1)

Odi profanum vulgus et arceo.
HORATIUS.

Naauwelijks hadden wij, naar waarheid en overtuiging, «het standpunt van de beide partijen der thans in Neder«land strijdende Israëlieten" (2) geschetst, en er ons bij die gelegenheid op te goed gedaan, dat de liberalen, in tegenoverstelling der zich noemende orthodoxen, nooit personen maar steeds zaken op het oog hadden, of het schrijven van SINCERUS leerde ons, dat wij in dezen gedwaald hadden: dat er ook bij ons *uitzonderingen* bestaan.

Op ons rust dus de heilige verpligting, openlijk te belijden, dat zijne beginselen niet de onze zijn, dat hij onwaardig is, in onze gelederen te strijden, dat ook hij, waar hij zaken moest beoordeelen, personen aantast; en wel op eene allzins onkiesche, onbeschaafde, onbetamelijke wijze.

Het motto reeds verraadt eene *onderscheiding* van bedoelingen, die wij zelfs aan den orthodoxsten der orthodoxen niet willen toegekend hebben. Het is geene «wereldlijke patrouille om have en goed"; het is geene onedele bedoeling, om zich ten koste zijns naasten te verrijken, die wij in hen afkeuren; maar de middelen die zij bezigen, om een verouderd, voor onzen tijd ongeschikt geworden gebouw, op alle wijzen, door allerlei kunstgrepen, te schoren en te schragen, en de nadeelige gevolgen, die vooral voor het opkomend geslacht hieruit moeten geboren worden.

Hoe geheel anders SINCERUS! Hoe onedelmoedig valt hij den eerwaarden HERZVELD aan! Hoe schandelijk verguist hij dezen edelen man! Of, is het geene verguizing, wanneer hij eene lange tirade, vol van klinkklank, vol van uitvallen, vol van personaliteiten, besluit, met «beter «ware al wat blaauw is, maar blaauw en in dien staat «te laten, *zoo als het zich vóór de vacature van het «Amsterdamsche rabinaat berondt"?* Waarlijk, men behoeft weinig doorzigt te bezitten, om de lage beschuldiging, die hier tegen HERZVELD opgesloten ligt, te erkennen.

Mensch! wie gij ook zijt, wie geeft u het regt, de bedoelingen uws naasten zóó te beoordeelen?

Hoe onedelmoedig; maar tevens, hoe onmenschkundig.

Gij zelve noemt de 47 voorgestelde artikelen «even zoo «vele veranderingen in het ritueel en ceremonieel der «Israëlitische eeredienst;" en zou dit de weg zijn, die tot den zetel van het Amsterdamsche Opper-priesterschap leidt? of zou het niet — wanneer dit wezenlijk zijne bedoelingen waren — veeleer eene onoverkoombare barricade zijn, die hij zich zelfs in den weg gelegd had?

Om dit te begrijpen, behoeft men even weinig menschenkennis te bezitten, als stijlistische begaafdheid, om in SINCERUS den steller van zoo vele artikelen in de *Vlissingsche Courant* te erkennen, waarin de roode draad is: *onverzoenlyke haat tegen de Hoofd-Commissie.*

Maar hoezeer wij zijne afkeuring van dit doode ligchaam — ten minste zoo als het tot dusverre was, was zeggen wij, omdat wij veel van de nieuwbenoemde leden verwachten — deelen; hoezeer wij het, met hem, met hart en ziel toeroepen: «Hoofd Commissie tot de zaken der «Israëlieten, wat toch is, na 25 jaar, uw doel, welke «zijn uwe oogmerken!!" moeten wij het echter ten hoogsten wraken, dat hij het Herderlijk Schrijven, of liever den WelEerwaarden Heer HERTZVELD, dus diens persoon, zijne bedoelingen gekozen heeft, om zijnen wrevel tegen de Hoofd-Commissie lucht te geven.

Dat is den eerlijken, den wezenlijk opregten man onwaardig. Waarom het ontkent? Er zijn gegronde aanmerkingen tegen eenige dier voorslagen. Maar waarom niet tegen deze, en alleen tegen deze te velde getrokken? Kennen die bepalingen, zoowel als het onderwerpen derzelve aan de Hoofd Commissie eene magt toe die haar niet toekomt, genoeg ware het geweest daartegen te waarschuwen. Een ieder heeft immers het regt, eenen derden in zijn huis dien invloed toe te kennen, die hij voor de rust en den bloei deszelven noodig acht, zonder dat dit daarom verpligtend voor zijnen nabuur zij. Een ieder heeft immers het regt eenen derden, die magt in zijne woning te geven, die hij gelooft met zijn eigen bestuur niet in tweestrijd te zijn, zonder dat een ander daarom gebonden zij, ze ook voor zich te erkennen. Span al uwe krachten in, om den verkeerden invloed der Hoofd-Commissie in de gemeenten te weren, wanneer gij hiertoe in staat zijt, maar onthoudt u van eene liefdelooze beoordeeling uws naasten. Hij toch die zoo handelt, oogst het loon zijns arbeids. Men mistrouwt hem op zijne beurt, en waarlijk met meer regt dan hij dit anderen deed, want hij heeft *getoond* dat hij niet eerlijk, niet opregt is.

Maar wij hebben nog eene andere kwestie met u te behandelen, mijnheer SINCERUS.

Niet die over de zuiverheid van het Hebreeuwsch van het Herderlijk Schrijven; wij zijn niet alleen geene schriftgeleerden, maar beschouwen dit bovendien als hier niet te pas komende.

Maar gij moet waarlijk al in een zeer vergeten hoekje des vaderlands wonen, dat gij zoo stout weg durft beweren, dat «de zucht om verbeteringen in de Joodsche «kerk- of eeredienst in te voeren verflaauwd is"; hieraan alleen toch moeten wij het toeschrijven, dat gij zoo onbekend zijt, met de geest uwer geloofsgenooten. Neen! de vonk heeft gevat, de oogen zijn geopend, de gemoederen zijn in spanning, het echte godsdienstig gevoel begint te ontwaken: en kan men dan aan verflaauwing denken?

En waarom de geloofsbelijdenis onder de *pia vota* gerangschikt? Wanneer de schoolcommissien het opregt meenen, en zij uit mannen van hart en gevoel zamengesteld zijn, dan — wij schroomen het niet te zeggen — zal deze gewis de eerste en gemakkelijkst in te voeren verbetering zijn.

Minder ligt zal het vallen, de predikatien in de landstaal in te voeren; hoezeer er uitzonderingen bestaan, getuige alweder de heer HERZVELD (3); hoezeer wij te dien aanzien veel hoop koesteren van den pas benoemden Opperrabijn bij de Portugesche gemeente te 's Hage, zoo is het niet te min eene treurige waarheid, dat deze heilrijke maatregel veel tegenkanting zal vinden. Niet van de kant der gemeenten of leden, o neen! maar van die der Rabijnen. Wij weten niet hoe wij het noemen zullen, doch zeker is het, dat taalkennis en taalstudie geenszins het zwak van het gros onzer Rabijnen is. Gij noemt het: «une «chimère en perspective;" wij, zoo het der Hoofd-Commissie ernst is, *une réalité en perspective.* En wat de échelle à monter betreft: de hemel geve dat dit zoo ware; dat men bij het benoemen van nieuwe Rabijnen, — bij het bezit der overige vereischte kundigheden, — voornamelijk op hun talent lette, om als kanselredenaars in de landstaal op te treden; dat zelfs zij, die hierin het meeste uitblinken, de voorkeur boven minder begaafden mogten hebben; terwijl het ook voor de ouderen door de wet tot verpligting moest gemaakt worden, voortaan *geene* andere predikatien dan in de Nederduitsche taal te mogen uitspreken. (4) Zie, wordt dit «une échelle à monter", dan gewis vervalt uwe «chimère en perspective."

Maar dat de eerw. HERZVELD, gebruiken die reeds voorlang in andere gemeenten ingevoerd zijn, ook in de zijne ingang verschaft heeft, dit schijnt uwe goedkeuring niet weg te dragen, of ten minste als verouderd uitgekreten te worden. Het zoude u te bewijzen staan, of dat alles in die gemeenten zóó en met die ernst, plegtigheid en stichting geschiedt, die bij zulke gelegenheden noodig en waartoe zij zoo bijzonder geschikt zijn. Maar bovendien, pleit dit niet voor de echt onbekrompen beginselen van dien geestelijke? In uwen blinden ijver zijt gij waarlijk te ver gegaan; zoo verstokt zult gij toch niet zijn, om hem te laken, die goede voorbeelden volgt en tracht na te doen leven.

Zoo zijn wij dan genaderd tot uwe philippica tegen het afschaffen der *mitzwot* en het maken van *misseberoch*.

Waarlijk wij staan een oogenblik in twijfel, welke wapenen hier te kiezen: die der satire of van het ernstige betoog. Moet de geeselroede der eerste niet onwillekeurig in beweging komen, wanneer men u den heer HERZVELD hoort toeroepen: «dus WelEerw. Heer, van nu en voortaan «geene vrijwillige giften meer, (waarom niet?) die vroeger «op eene solemnele" zegge solemnele «en toch onbezwa«rende wijze, op de altaren van kerk, armwezen en «inrigtingen van weldadigheid werden ten offer gebragt?" Maar neen, wij willen ons moeite doen, en ernstig blijvende, u als eerlijk man vragen: kunt gij deze ellendige veilingen, die alle echte godsdienstzin doovende en wanorde bevorderende speculatien op de ijdelheid, trotschheid en verwaandheid uwer geloofsgenooten, met een opregt gemoed verdedigen? Kunt gij dit eene solemnele offerande noemen: op de altaren van kerk enz. ten offer gebragt? Weet gij hoe wij het, en nog zoo velen met ons, heeten? *schandelyke opwekking eener ellendige* GEEST VAN OSTENTATIE, *en anders niet!*

Maar nu komt gij ons met uw schrikbeeld: het nadeel der finantien, de verpligting eener gedwongen contributie op het lijf! Waarlijk SINCERUS, gij moet al een zeer ongelukkig financier zijn, zoo gij daarop niets anders weet te vinden; en zoo gij zelve niet in staat zijt een plan te beramen, welnu, wacht dat der Zwolsche gemeente af, of neemt kennis van de maatregelen elders en in andere landen genomen, waar die onzin reeds lang onder de historische herinneringen der middeleeuwen gerekend wordt.

Zoo meenen wij het betoog van SINCERUS vrij naauwkeurig gevolgd en misschien niet zonder grond bestreden te hebben; ons rest nog, op het goede er in voorkomende, te wijzen, en met hem den voorstanders der grootere, ja van alle Israëlitische gemeenten in Nederland aan te moedigen, al die middelen in het werk te stellen, die in staat zijn den toestand der armen te verbeteren, de [illegible] bezoldiging der geestelijken te verhoogen, den *ouden waren godsdienst* te doen herleven en echte weldadigheid steeds meer en meer aan te kweeken.

Dan zullen zij een edeler en schooner doel bereiken, dan ons geboren kan worden door het verkleinen der verdiensten eens anderen, of door het misbruiken eener heilige zaak tot voeding van vijandschap en wrevel.

Q.

---

(1) Zie Vlissingsche Courant van den 25 Mei 1842.

(2) Idem 28 Mei 1842.

(3) Wij sluiten de in het licht verschenen predikatien van de verdienstelijke heeren FERRARES, CHUMACEIRO en CARDOZA uit, om dat deze niet in de Nederduitsche taal in de kerk uitgesproken zijn, en dus slechts als oefeningen kunnen beschouwd worden.

(4) Den thans reeds fungerende Rabijnen, waaronder drie nog vrij jonge mannen, alle Nederlanders, zoude men twee à drie jaren tot oefening kunnen toekennen; een tijdsbestek voldoende om hun ellendig Joodsch of even slecht Hoogduitsch met goed Hollandsch te doen verwisselen.

CORRESPONDENTIE.

Het stukje: Heldhaftige daad enz., in een volgend N°.

— De vraag van A. te R. beantwoorden wij toestemmend; de ontvangst zal ons aangenaam zijn.

— Het artikel geteekend, Een waarheidlievende, zal geplaatst worden.

ZEETIJDINGEN.

VLISSINGEN, den 2 Junij. Sedert den 31 Mei zijn alhier ter reede gekomen:

Voor Antwerpen bestemd:

Admirabel, A. M. Regangin, Livorno, marmer; Leopold I., [illegible] Coppyn, Rotterdam, koper; la Reine, J. B. Janssen, Hull, stukgoed; Henriette, J. Luthies, Liverpool, klipzout; Amalia, H. [illegible] M. Vanselon, Dantzich, houtwaren; Maria Louise, C. van der Steen, Odessa, tarwe; The Soho, T. Whitcombe, Londen, stukgoederen en passagiers; Leopold I., C. Zoetelief, Liverpool, klipzout; Zephir, W. Dack, Fowey, porceleinaarde; Philomele, [illegible] D Christens, Liverpool, Klipzout, Anna, J. J. Locht, Riga, [illegible] Alida Ikina, W. A. de Jonge, Memel, houtwaren; Margaretha, H. Uphus, Marseille, stukgoed; Nephtunus, J. Bremer, Koppenhage, garst; Gustaaf Wasa, C. Arvickson, New-York, stukgoed; l'Adèle, P. Mussche, Odessa, tarwe.

Van Antwerpen zijn de Schelde afgekomen en van deze reede naar zee gezeild:

Louis, R. N. Steward, New-Castle, schors

VEERE, den 1. Junij. Gisteren zijn naar zee gezeild: de Triton, G. Jackson, naar Sunderland, met ballast; de Jonge Frederik, J. A. Waterborg, en Jufter Garaëlts, J. J. Koets, beide met suiker, alle drie van Middelburg, en de Leopold, J. [illegible] pijn, van Rotterdam, met koper en thee, alle vier naar Antwerpen gedestineerd.

MIDDENPRIJZEN

van de volgende Artikelen te MIDDELBURG,

2 Junij 1842.

De Nederlandsche mudde.		De Nederlandsche mudde.	
Oude Walch. Tarwe	f 11.00	Boekweit	f [illegible]
Nieuwe dito	« 10.50	Zomergarst	« [illegible]
Oude Zeeuwsche dito	« 10.50	Winter Garst	« [illegible]
N. Zeeuwsche dito	« 10.20	W. Witte Boonen	« [illegible]
O. Zeeuwsche Rogge	« 7.00	W. Bruine dito	« [illegible]
N. dito	« 5.90	W. Paardenboonen	« [illegible]
W. Groene Erwten	« .	Raapolie	f 52.00 p. [illegible]
W. Witte dito	« .	Patentolie	« 54.50 «
Koolzaad	« .	Lijnolie	« 57.00 «
Z. dito	« .	Raapkoeken	f . de 1040
Haver	« .	Lijnkoeken	« 9.00 « 100

Tarwenbrood het Ned. Pond 19 cent. Masteluinbrood 17 en een halve cent. Roggenbrood 15 en een halve cent.

Te Vlissingen, bij A. W. VAN BIEREN.